

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.218/2022/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Patakvölgyi Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: Lukácsné dr. Patakvölgyi Piroska ügyvéd) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a Dr. Zeke Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Zeke László ügyvéd) által képviselt alperes neve (cím) alperessel szemben személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Debreceni Törvényszék 11.P.20.019/2021/16. számú ítélete ellen az alperes 18. sorszámú fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja. Mellőzi az alperes szóbeli elégtétel adására kötelezését, és arra kötelezi őt, hogy 15 napon belül magánlevélben adjon elégtételt a felperesnek, amely tartalmazza azt a nyilatkozatot, hogy „Én alperes neve megsértettem felperes neve becsülethez fűződő jogát azzal, hogy 2020. augusztus 27-én a munkavégzésünk során indokolatlanul bántó módon minősítettem őt.” Feljogosítja a felperest arra, hogy ezt a magánlevelet továbbítsa az elsőfokú ítélet rendelkező részében felsorolt személyek részére. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 10 000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felek – gépkocsivezetői munkakörben – az gazdasági társaság-nél dolgoztak. A felperes munkavégzési helye a D.-i E. K.-inak konyháján volt, ahonnan ételt kellett szállítania a k. egységeibe. Bár az alperes a gyógyszerraktárban dolgozott, a perbeli időszakban helyettesítéssel ő is a k. konyhájára került annak érdekében, hogy segítse az ételkiszállítást.

[2] 2020. augusztus 27-én a munka beosztásában a felperes is részt vett, amelyet az alperes sérelmesnek talált, mert úgy gondolta, hogy a felperesnek nincs ilyen jogköre. Ezért e napon 10:30 és 11:30 közötti időben, ételrakodás közben, a rámpán „faszszopónak” nevezte a felperest, amelyet rajta kívül a felek munkatársai: P. Á. és M. T. is hallottak. A felperes mindezt jelezte V. Cs. diszpécsernek, aki a munkaidő végén A. J. szállításvezető, továbbá M. T. és P. Á. jelenlétében meghallgatta a feleket. Az alperes ekkor elismerte, hogy a felperessel szemben nem megfelelő kifejezést használt, ezért A. J. figyelmeztette őt arra, hogy

a jövőben tartózkodjon az ilyen szóhasználatától. A felperes munkaviszonya a peres eljárás alatt megszűnt.

[3] A felperes a keresetével arra kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg: az alperes megsértette a jóhírnévhez és a becsülethez fűződő jogát azzal, hogy őt 2020. augusztus 27-én többször is „faszszopónak” nevezte. A keresete kiterjedt arra is, hogy a bíróság kötelezze az alperest a jogsértés abbahagyására, nyilvános elégtételadásra, valamint 600 000 Ft sérelemdíj megfizetésére.

[4] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Nem ismerte el a keresetben állított magatartás elkövetését, utalt ugyanakkor arra is, hogy amennyiben azt mégis elkövette volna, azzal nem sértette meg sem a felperes jóhírnévét, sem pedig a becsületét. Az általa állítólagosan használt kifejezés ugyanis nem tényállítás, hanem csupán egy vélemény volt, amely a felek zárt közösségében nem minősült sértésnek és nem befolyásolta a felperes megítélését. Utalt rá, hogy folyamatos jogsértés hiányában nem lehet őt abbahagyásra kötelezni, immateriális sérelem hiányában nem követelhető tőle sérelemdíj, az elégtételadás keresetben kért módja pedig nem végrehajtható.

[5] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes becsülethez fűződő jogát azzal, hogy 2020. augusztus 27. napján a munkavégzés helyén a „faszszopó” kijelentéssel illette őt. Kötelezte az alperest, hogy M. T., P. Á., B. Cs., A. J. és V. Cs. előtt szóban, igazolható módon tegye meg azt a nyilatkozatot, hogy: „Bocsánatot kérek felperes neve-től azért, mert vele szemben 2020. augusztus 27. napján becsületsértő kifejezést használtam.” Az ezt meghaladó keresetet elutasította, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 18 000 Ft perköltséget.

[6] A határozatának fellebbezett részét azzal indokolta, hogy a per során kihallgatott tanúk vallomásai szerint az alperes nem többször, hanem csupán egyszer valóban „faszszopónak” nevezte a felperest, amelyet P. Á. és M. T. is hallottak. Mindez nem tényállítás, hanem véleménynyilvánítás volt, amely nem változtatott a felperes társadalmi megítélésén, ezért nem sértette a jóhírnévhez való jogát. Mivel azonban ez az indokolatlanul bántó kifejezés a felek között előzmény nélküli volt, és nem kapcsolódott az esetleges munkahelyi vitájukhoz sem, az a felperes becsületének sérelmével járt, hiszen nem felelt meg a kulturált, a munkahelyen és a mindennapi életben is elvárt társadalmi érintkezés szabályainak, hanem olyan megalázó minősítés volt, amit az alperes esetleges felháborodottsága sem indokolhatott. Noha az alperes érvelésével egyezően az elmúlt időszakban valóban nagymértékben romlott az emberek közötti verbális kommunikáció hangneme, e kommunikáció színvonalát nem az alperes értékrendjéhez vagy egy sporteseményen szokásos szóhasználatához, hanem a kulturált emberi érintkezés nivójához kell igazítani (Fővárosi Ítéltábla Pf.17.20.788/2020/4. szám), amelynek a sérelmezett kifejezés nem felelt meg. Erre tekintettel a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján megállapította a becsülethez való jog megsértésének tényét.

[7] Alaposnak találta a felperes elégtételadásra irányuló keresetét is. Kifejtette: az elégtételadás célja, hogy a jogsértő ismerje el a cselekményének jogsértő voltát, és juttassa kifejezésre megbánását, kövesse meg a sértettet. Ennek módját úgy kell meghatározni, hogy a

jogsértő által adott elégtétel megnyugtató legyen, erkölcsileg helyreállítsa a megbomlott egyensúlyt, ugyanakkor az elégtételadás a jogsértéshez képest nem lehet aránytalan, a jogsértőre nézve nem jelenthet olyan kötelezettséget, amely túlmutat a jogsértés súlyán, egyedi körülményein. Ezen követelményeknek az elégtételadás keresetben kért módja megfelelt, így szóbeli bocsánatkérésre kötelezte az alperest a felperes és a jogsértésről tudomással bíró személyi kör előtt. Az abbahagyásra irányuló keresetet ugyanakkor folyamatos jogsértés, a sérelemdíj iránti keresetet pedig igazolt nemvagyoni sérelem hiányában elutasította.

[8] Mivel a felek azonos mértékben lettek pernyertesek, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (2) bekezdése alapján megállapította, hogy a jogi képvisellel felmerült perköltségüket maguk viselik, és az alperest a felperes által lerótt kereseti illeték felének megfizetésére kötelezte.

[9] Az alperes a fellebbezésében arra kérte az ítéltáblát, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét – a Pp. 369. §-a (3) bekezdésének c) pontjában írt felülvizsgálati jogkörében eljárva – részben változtassa meg, és a keresetet teljesen utasítsa el. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból tévesen következtetett arra, hogy megsértette a felperes becsületét. A becsület a Magyar Értelmező Szótár szerint olyan megbecsültséget jelent, amelyet a közösség táplál az egyén irányába, így az nem választható el attól a közösségtől és élethelyzettől, amelyben a sérelmezett magatartást elkövették. Márpedig az elsőfokú bíróság is megállapította, hogy a kereset tárgyát képező kifejezés használata nem érintette a felperes társadalmi megítélését, amely azt jelenti, hogy a jóhírnévhez fűződő joga mellett a becsülete sem sérült. Azt, hogy egy bántó jelző indokolatlan volt-e, mindig abból a szempontból kell megvizsgálni, hogy az adott körülmények között milyen hatást gyakorolt a környezetére. Ennek során mérceként nem a kulturált emberi érintkezés nivóját kell alapul venni, hanem a konkrét munkahelyi szituációt és az ott uralkodó kommunikációs színvonalat. Márpedig az általa használt kifejezés – a felek felettesének tanúvallomása szerint – a munkahelyen megszokott hangnemtől nemhogy erősebb, hanem épp ellenkezőleg: gyengébb minősítés volt, így az nem tekinthető jogsértőnek. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben ez a jogértelmezés vezethető le a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.788/2020/4. számú ítéletéből és a perrel párhuzamosan indított büntetőeljárásban született nem jogerős elsőfokú felmentő ítéletből is.

[10] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett részének helybenhagyását kérte. Egyetértett annak indokaival, amelyet a fellebbezés tükrében azzal egészített ki, hogy az alperes szavahihetősége megdőlt, hiszen bebizonyosodott, hogy igenis használta a kereset tárgyát képező kifejezést. Márpedig ha e magatartás nem lenne jogsértő, akkor nem is lett volna oka letagadni azt. A fellebbezési érveléssel szemben több tanú megerősítette, hogy ez a hangnem nem volt megszokott a munkahelyen, főleg nem egy olyan helyszínen, ahol azt a munkatársakon kívül a betegek és a kórházi dolgozók is hallhatták. Az alperes az esetet követően elismerte a hibáját, őt a felettesei fel is szólították a munkahely elhagyására. Bár e nyilatkozatot utóbb visszavonták, ez is a kifejezés sértő jellegét támasztja alá.

[11] Az ítéltábla a fellebbezés elbírálása során nem lépte át a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátait (Pp. 370. §-ának (1) bekezdése), olyan eljárási szabálysértést vagy téves anyagi pervezetést ugyanis, amely erre okot adott volna, nem észlelt (Pp. 370. §-ának

(2)-(4) bekezdései). Ezért – fellebbezés hiányában – nem érintette az elsőfokú ítélet azon rendelkezéseit, amelyek elutasították a jóhírnévsértés megállapítása, a jogsértés abbahagyása és a sérelemdíj megfizetése iránti kereseteket, így csupán abban foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen állapította-e meg, hogy az alperes megsértette a felperes becsületét, és a jogszabályoknak megfelelően kötelezte-e őt elégtételadásra. Ennek eredményeként a fellebbezést túlnyomórészt alaptalannak találta.

[12] Az alperes maga is elismerte, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelése alapján helyesen állapította meg a tényállást, ezért azt az ítéltábla – a fellebbezésben megjelölt felülbírálati jogkörének megfelelően [Pp. 369. §-a (3) bekezdésének c) pontja] – a másodfokú eljárás során nem bírálhatta felül. Ezen tényállás alapján az elsőfokú bíróság jogszerűen következtetett arra, hogy az alperes megsértette a felperes becsülethez fűződő jogát. Az ítéltábla egyetért az általa ebben a körben kifejtett indokokkal is, amelyeket nem kíván megismételni, a fellebbezés tükrében azonban az alábbiakat emeli ki.

[13] A Ptk. 2:45. §-ának (1) bekezdése értelmében a becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezőmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. Ahogy azt az elsőfokú bíróság is kifejtette: e jogszabályi feltételek fennállásának vizsgálata során a Legfelsőbb Bíróság általános személyiségvédelmi perekben is alkalmazandó PK 12. sz. kollégiumi állásfoglalása alapján kellett eljárni, azaz a sérelmezett közlést a maga egészében kellett megvizsgálni, az abban foglalt kifejezéseket pedig nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint a szavak általánosan elfogadott jelentését alapul véve kell figyelembe venni.

[14] E vizsgálatot az elsőfokú bíróság logikai hiba nélkül végezte el, amelynek eredményeként helyesen állapította meg, hogy a kereset tárgyát képező minősítés a szavak általános elfogadott jelentése szerint olyan lealacsonyító és megalázó, amely nemcsak a sértett szubjektív érzései alapján, hanem objektív mércével mérve sem felel meg a kulturált emberi kommunikáció minimális követelményeinek. Ezért ez a kifejezés nemcsak indokolatlanul bántónak minősült, hanem – épp annak súlyosan degradáló jellege folytán – alkalmas volt a felperes társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására is. Annak a ténynek, hogy a felperes megítélése a sérelmezett közlés folytán végül nem változott meg hátrányosan, nem a jogsértés megállapítása, hanem csak a jogsértés következményeinek levonása, így különösen a sérelemdíj alkalmazása során volt jelentősége. A Ptk. 2:45. §-ának (1) bekezdése ugyanis nem azt követeli meg a becsülethez való jog megsértésének feltételeként, hogy a sértett megítélése a sérelmezett magatartás folytán ténylegesen is váljon hátrányosabbá, hanem csupán azt, hogy a kifogásolt kijelentés erre – objektív mércével mérve – legyen alkalmas. Ennek a feltételnek pedig a kereset tárgyát képező közlés vitán felül megfelelt.

[15] Az ítéltábla teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság azon okfejtését is, amely szerint az emberi kommunikációnak van egy objektív mércével meghatározható kulturális minimuma, amelyet főszabály szerint minden esetben követni kell. A fellebbezési érveléssel szemben ezen alapul a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.788/2020/4. számú ítélete (lásd ezen ítélet indokolásának [24] pontját), de ez a jogértelmezés olvasható ki a Kúria Pfv.IV.20.409/2019/4. számú határozatából is (lásd ezen határozat indokolásának [14] pontját).

[16] Arra ugyanakkor helyesen utalt az alperes, hogy valóban kialakulhatnak olyan zárt közösségek, amelyek tagjai egymás között ennél alacsonyabb kulturális színvonalon kommunikálnak, így elvileg tényleg nem zárható ki egy olyan eset, amikor a bíróságnak a Ptk. 2:45. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogszabályi feltételek fennállását kivételesen a kulturált emberi kommunikáció minimális követelményeinél alacsonyabb színvonal alapulvétel kell megvizsgálnia. Erre a körülményre azonban ennek a zárt közösségnek a tagjai kizárólag az egymás közti viszonyukban hivatkozhatnak, hiszen csakis ők voltak azok, akik a maguk közti kommunikáció színvonalát – kifejezett vagy hallgatólagos megállapodással – a kulturális minimumkövetelményeknél alacsonyabb szintre helyezték, így ennek elfogadását a közösségen kívüli személyektől nem várhatják el.

[17] Jelen esetben az alperes alap nélkül érvelt azzal, hogy az általa használt kifejezést a kulturált emberi kommunikáció minimumkövetelményeitől alacsonyabb nivóhoz kell viszonyítani. Ennek oka mindenekelőtt az, hogy maga az alperes is azt nyilatkozta: ő sohasem beszélt így, tőle ilyet senki sem hallott (8. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldalának 1. és 5. bekezdései). Ugyanezt vallották V. Cs. (11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldalának utolsó bekezdése, 6. oldalának 2. bekezdése), B. Cs. (15. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldalának 4. bekezdése) és M. T. (15. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldalának utolsó előtti bekezdése) tanúk is, akik ugyanígy nyilatkoztak a felperesről is. Mindez azt jelenti, hogy sem az alperes, sem pedig a felperes nem volt a tagja olyan zárt közösségnek, amelyen belül a kulturált emberi kommunikációs minimumnál alacsonyabb színvonalú kommunikáció uralkodott, hiszen korábban sem egymással, sem másokkal nem beszéltek a sérelmezett közléshez hasonló hangnemben. Erre tekintettel az alperes már csak ezért sem hivatkozhatott arra, hogy a felek egymás közti kommunikációját a kulturális minimumnál alacsonyabb nivó alapulvételével kell megítélni, azt ugyanis sem ő, sem pedig a felperes nem fogadta el, és nem is alkalmazta sem az egymás közti, sem pedig a harmadik személyek felé irányuló kommunikációjában.

[18] A tanúk egybehangzó vallomása alapján nem fért kétség ahhoz sem, hogy az alperes által hivatkozott alacsony kulturális színvonalú kommunikációt nem a felek munkavégzési helyén: a konyhában, hanem kizárólag a műhelyben dolgozók alkalmazták az egymás közti beszélgetéseikben, de ők sem sértegetési és megalázási célzattal, hanem kizárólag viccelődés és csipkelődés céljából (P. Á. tanú: 11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldalának 1. bekezdése, A. J. tanú: 11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldalának utolsó előtti bekezdése, V. Cs. 11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldalának 2. bekezdése, B. Cs. 15. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldalának 4. bekezdése, M. T. 15. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldalának utolsó előtti és 5. oldalának 2. bekezdése). Mindez szintén azt igazolja, hogy az alperes nem hivatkozhatott a felperessel szemben egy olyan zárt közösségben elfogadott kommunikációs színvonalra, amelynek sem ő, sem a felperes nem volt a tagja, és nem bizonyíthatta ezzel az általa kifejezetten sértésként és megalázási céllal használt kifejezés elfogadottságát különös figyelemmel arra, hogy hasonló hangnemet e zárt közösség tagjai maguk is csak viccelődésként és csipkelődésként alkalmaztak. Erre tekintettel az alperes alap nélkül támadta az elsőfokú bíróság ítéletének jogsértést megállapító rendelkezését.

[19] A fellebbezés azon része ugyanakkor, amelyben az alperes az elégtételadásra kötelezését kifogásolta, kisebb részben megalapozott volt. Ennek oka egyrészt az, hogy az elsőfokú bíróság olyan elégtételadásra kötelezte őt, amelynek teljesítése nemcsak tőle függ, hanem azon személyek együttműködési szándékától is, akiknek a jelenlétében az elsőfokú

bíróság a szóbeli bocsánatkérést előírta. Amennyiben ugyanis az elégtételadásban e személyek bármelyike önként nem hajlandó részt venni, az alperes – önhibáján kívül – képtelen lesz eleget tenni az elsőfokú ítéletben foglalt kötelezettségének, hiszen a közreműködésre ezek – a feleken kívülálló – harmadik személyek nem kötelezhetőek. Erre tekintettel az elsőfokú ítélet ezen rendelkezése nem volt végrehajtható, így az ítéltáblának más – immáron végrehajtásra alkalmas – módot kellett találnia arra, hogy a felperes megfelelő elégtételt kapjon. Ahogy arra az elsőfokú bíróság is utalt: az elégtételadás célja az, hogy tudatosítsa a jogsértés megtörténtét azon személyekkel, akik a jogsértésről tudomást szereztek. Ennek a célnak pedig – a végrehajthatóság törvényi követelményét is szem előtt tartva – leginkább az felelt meg, hogy az alperes magánlevélben adjon elégtételt a felperesnek, aki – saját belátása szerint – maga gondoskodhasson arról, hogy az elégtételadásról a jogsértésről értesült személyi kör, azaz az elsőfokú ítéletben felsorolt személyek tudomást szerezhessenek. Ezért az ítéltábla ennek megfelelően változtatta meg az elsőfokú bíróság által elrendelt elégtételadás módját.

[20] Másrészt nem felelt meg a bírói gyakorlatnak az elsőfokú bíróság által megfogalmazott elégtételadó nyilatkozat sem. Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság már a Pfv.IV.20.801/2007/7. számú ítéletében kimondta: elégtételként bocsánatkérést vagy ehhez hasonló egyéb nyilatkozatot főszabály szerint nem lehet megkövetelni, ennek ugyanis csak akkor lenne értelme, ha a jogsértő valódi bűnbánatot érez, és maga is meg akarja követni a sértettet. Amennyiben tehát a jogsértő önként nem hajlandó ilyen nyilatkozatot tenni, nem lehet bocsánatkérésre kötelezni őt, valódi bűnbánat és a sértett megkövetésére irányuló tényleges szándék nélkül ugyanis ezek csupán üres szavak maradnak, amelyek valós tartalommal nem rendelkeznek. Azt pedig, hogy e szavak valóban jelentsenek is valamit, vagyis, hogy a jogsértő érezzen valódi bűnbánatot, és akarja megkövetni a sértettet, nem lehet kikényszeríteni. Erre azonban nincs is szükség. Ahogy ugyanis arra az ítéltábla már utalt: az elégtételadás valós célja nem a jogsértő érzéseinek a megváltoztatása, hanem az, hogy tudatosítsa a jogsértés megtörténtét azon személyekkel, akik a jogsértésről tudomást szereztek. Ezt a célt pedig – a jogsértést mindvégig tagadó alperes esetében – olyan nyilatkozattal lehetett elérni, amelyben az alperes a jogsértés megtörténtét elismeri. Ezért az ítéltábla ennek megfelelően módosította az alperes számára előírt elégtételadó nyilatkozat szövegét.

[21] A kifejtett okok miatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írt módon részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

[22] Az alperes fellebbezése túlnyomórészt eredménytelen maradt, ezért az alperes maga viseli az általa előlegezett másodfokú költségeit: a fellebbezési illetéket és a jogi képviselőjének munkadíját, továbbá köteles a felperes által felszámított jogi képviselői munkadíj megfizetésére (Pp. 83. §-ának (1) bekezdése). Ennek összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.23.) IM rendelet 2. §-ának (1) bekezdése alapján – a felperes és az ügyvédje között létrejött megbízási szerződésnek megfelelően (9. sorszámú beadvány melléklete) – 10 000 Ft-ban határozta meg, amelyre nem kellett általános forgalmi adót felszámítani, mert a felperes jogi képviselője alanyi adómentes volt.

Debrecen, 2022. július 7.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró